(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1 Answer in short (not more than **two** sentences) **20 Marks**

(a) What is the definition of Administrative Law given by "WADE".
(b) What is "droit administratif"
(c) According to Dicey, "What is the meaning of the Supremacy of law."
(d) What are the three organs of Govt. and their functions ?
(e) What is sub-delegation ?
(f) What is substantive ultra vires ?
(g) What is the meaning of Speaking Order ?
(h) Define ' ombudsman ' ?
(i) What is the Object of Right to Information Act, 2005 ?
(j) State any two functions of Union Public Service Commission.

2 Write Short Notes (any **four**) **20 Marks**

(a) Legitimate expectation.
(b) Ridge Vs. Baldwin. (1964) A.C.40
(c) A.K. Kraipak Vs. Union of India. AIR 1970 SC 150
(d) Lokpal Bill.
(e) Doctrine of Separation of Powers.
(f) Administrative Tribunals.

3 Solve the following (any **two**) :-- **12 Marks**

(1) (a) Govt. has given contracts for allotment of certain areas to a number of companies for providing services in tele-communication sector on the basis of **first-cum-first served.** The companies which could not get contracts alleged nepotism, mal-practices and corruption involved in allotments of these contracts by the Minister and Officials of the concerned department. Government Auditors have also made certain observation about huge loss to the ex-chequer due to awarding of such contracts without following the proper process.

(1) Can the Govt. award such contracts on the basis of **first-cum-first served** without going for the process of auction ?

(2) Whether judiciary is legally empowered to strike down any policy decision taken by the Government ?

(2) (a) A Prominent Political Leader holding the Office of a public servant was found to have amassed wealth and assets disproportionate to his known sources of Income. Government Departments and Police are not taking legal action in this matter, inspite of reports appearing in Media.

(1) Can a private individual approach to the Court for initiating an enquiry and for prosecuting such a public servant ?

(2) Whether Public Servant can claim any immunity from prosecution in such a case ?

[TURN OVER

(3) (a) The State Government has appointed Chairman and Members on the Shri Sai baba Sansthan, a Trust, which governs the shrine of Sai baba of Shirdi under the relevant Act.

However, no rules were framed for appointment of Chairman and Members.

(1) Can such type of appointments are liable to be challenged in High Court as ultra virus to the Act ?

(2) Whether High Court can strike down such appointments for want of rules ? What is your opinion ?

4 Answer the following (any Four) **48 Marks**

(a) Define Administrative Law ? Discuss its scope and object. What are various reasons for growth.

(b) What is delegated Legislation ? Explain Judicial control over delegated Legislation.

(c) Discuss the Dicey's doctrine of Rule of Law with relevant case laws.

(d) Explain tortuous liability of Govt. in India.

(e) Classify the Public Corporations & explain the Control of Public Corporations.

(g) Explain 'Audi alteram Partem Rule.'

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **एकूण गुण १००**

(आकलन न झाल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिकेचा आधार घ्यावा.)

१ **थोडक्यात उत्तरे लिहा (दोन ओळीपेक्षा जास्त नाही)** **२० गुण**

(अ) ' वेड ' यांनी दिलेली प्रशासकीय कायद्याची व्याख्या काय आहे ?

(ब) ड्रॉईट ॲडनिमिस्ट्रेटीफची संकल्पना स्पष्ट करा.

(क) ' डायसी ' च्या म्हणण्याप्रमाणे कायद्याची सर्वोच्चता या संकल्पनेचा अर्थ काय आहे ?

(ड) शासनाची तीन अंगे कोणती ? व त्यांची कार्ये काय आहेत ?

(ई) दुय्यम प्रत्यायोजिता म्हणजे काय ?

(फ) मुलतः शक्तीबाह्य म्हणजे काय ?

(ग) ' स्पीकींग ऑर्डर ' या संज्ञेचा अर्थ काय आहे ?

(ह) ऑब्युड्समन या संज्ञेची व्याख्या काय आहे ?

(आय) माहितीचा अधिकार, २००५ या कायद्याचा उद्देश काय आहे ?

(ज) संघ लोकसेवा आयोगाचे कोणतीही दोन कार्ये स्पष्ट करा.

२ **टिपा लिहा (कोणत्याही चार)** **२० गुण**

(अ) कायदेशीर अपेक्षा.

(ब) रिज विरुध्द बाल्डविन.

(क) ए.के. कृपाक विरुध्द भारत सरकार.

(ड) लोकपाल विधेयक.

(ई) सत्ता विभाजनाचा सिध्दांत.

३ **सोडवा (कोणतेही दोन) :-** **१२ गुण**

(१) अ शासनाने विशिष्ट क्षेत्रामध्ये दूरसंचार क्षेत्रात सेवा देण्यासाठी काही विशिष्ट कंपन्यांना **"प्रथम आलेल्यांना प्रथम प्राधान्य"** या तत्त्वावर कंत्राट दिले. ज्या कंपन्यांना कंत्राट मिळाले नाही, अशा कंपन्यांनी कंत्राट देण्यामध्ये संबंधित विभागाचे मंत्री व अधिकारी याचेंवर वशिलेबाजी, गैरव्यवहार व भ्रष्टाचाराचे आरोप केले. शासकीय लेखा परिक्षकाने देखील या प्रकरणात योग्य त्या कार्यपध्दतीचा अवलंब न केल्यामुळे शासनाच्या तिजोरीस मोठ्या प्रकारचे नुकसान झाले असे अभिप्राय व्यक्त केले.

(१) लिलावाची प्रक्रिया न अवलंबता, **"प्रथम येणाऱ्यास प्रथम प्राधान्य"** या तत्वाचा अवलंब करुन शासन अशी कंत्राटे देऊ शकते काय ?

(२) न्यायालयाला शासनाचे कोणताही धोरणात्मक निर्णय रद्द करण्याचा कायदेशीरदृष्ट्या अधिकार आहे का ?

(२) अ लोकसेवकाचे पद धारण करणाऱ्या एका सुप्रसिध्द राजकीय नेत्याने त्यांच्या ज्ञात उत्पन्नांच्या स्त्रोतापेक्षा अधिक प्रमाणात संपत्ती व मालमत्ता साठवल्याचे आढळून आले. यासंदर्भात प्रसार माध्यमांमध्ये बातम्या प्रसिध्द होऊनही शासनाच्या संबंधित विभागाने व पोलिसांनी कुठलीही कायदेशीर कारवाई केली नाही.

(१) अशा लोकसेवकाच्या विरुध्द चौकशी करण्यासाठी व त्याच्याविरुध्द फौजदारी खटला दाखल करण्यासाठी एखादी खाजगी व्यक्ती न्यायालयाकडे दाद मागू शकते काय ?

(२) अशा प्रकरणात लोकसेवक फौजदारी खटला भरण्यापासून उन्मुक्तीचा दावा करु शकतो काय ?

[TURN OVER

(३) अ श्री साईबाबा संस्थांन, विश्वस्त व्यवस्था या शिर्डी येथील पवित्र ठिकाणी असलेल्या श्री साईबाबांच्या समाधीची व्यवस्था पाहण्याचे काम करणाऱ्या विश्वस्त व्यवस्थेवर राज्य शासनाने संबंधित कायद्यानुसार अध्यक्ष व सदस्यांची नियुक्ती केली. परंतु असे करीत असतांना सदरहू अध्यक्ष व सदस्य यांची नियुक्ती करण्यसंदर्भात कुठलेही नियम तयार केलेले नाहीत.

(१) अशाप्रकारच्या नियुक्त्या कायद्याच्या तरतूदींनुसार नसल्यामुळे त्यांना उच्च न्यायालयात आव्हान देता येऊ शकेल काय ?

(२) अशाप्रकारच्या नियुक्त्या नियमांच्या अभावी उच्च न्यायालयाला रद्द करता येतील काय ? आपले काय मत आहे ?

४ **खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही चार)** **४८ गुण**

(अ) प्रशासकीय कायद्याची व्याख्या लिहा. तसेच या कायद्याचे स्वरुप व व्याप्ती विषयी चर्चा करा व त्याच्या विकासाची कारणे द्या.

(ब) प्रत्यायुक्त कायदे म्हणजे काय ? यावर न्यायालयीन नियंत्रणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

(क) " डायसी " च्या " कायद्याचे राज्य " या संकल्पनेची विविध न्याय निवाड्याच्या आधारे चर्चा करा.

(ड) अपकृत्याविषयी शासनाची जबाबदारी ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(ई) लोकमहामंडळाचे वर्गीकरण करुन त्यावरील नियंत्रण कशाप्रकारे केले जाते, हे स्पष्ट करा.

(फ) ' ॲडी अल्टरम पार्टेम ' या लॅटिन म्हणीचा अर्थ स्पष्ट करा.

----x----